

Byla C-930/19**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2019 m. gruodžio 20 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Conseil du Contentieux des Étrangers (Belgija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. gruodžio 13 d.

Pareiškėjas:

X

Atsakovė:

Belgijos valstybė

1. Ginčo dalykas ir faktinės aplinkybės

- 1 2010 m. rugsėjo 26 d. Alžyre (Alžyras) susituokė Alžyro pilietis X ir Prancūzijos pilietė S. K. 2012 m. vasario 22 d. X atvyko į Belgiją pas savo sutuoktinę, turinčią teisę gyventi Belgijoje. X buvo išduota Europos Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo gyventi šalyje kortelė.
- 2 Sutuoktiniai X ir S. K. augina vaiką.
- 3 Po penkerių santuokos metų ir dvejų gyvenimo kartu Belgijoje metų X, prieš kurią jo sutuoktinė naudojo smurtą (įžeidimai, fiziniai išpuoliai ir grasinimai mirtimi), buvo priverstas palikti sutuoktinių bendrą nuolatinę gyvenamąją vietą. 2015 m. gegužės 22 d. X persikėlė gyventi kitu adresu nei gyvena jo sutuoktinė ir dukra. Nuo tada sutuoktiniai negyvena kartu. Nuo 2015 m. rugsėjo 10 d. S. K. su jų dukra gyvena Prancūzijoje.
- 4 2017 m. gruodžio 14 d. atsakovė panaikino X teisę gyventi šalyje. Ji pažymi, kad tiesa tai, jog X „aplinkybės buvo itin sunkios“ (smurtas santuokoje). Vis dėlto ji

priduria, kad X neįrodo turintis nuosavų pragyvenimo lėšų, kad galėtų nebesinaudoti socialine pagalba, kaip to reikalaujama pagal Belgijos teisės aktus.

- 5 2018 m. sausio 26 d. X pateikė skundą *Conseil du Contentieux des étrangers* (Užsieniečių ginčų taryba) dėl šio sprendimo panaikinimo.

2. Atitinkami Sąjungos teisės aktai

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija

- 6 20 straipsnyje nustatyta:

„Lygybė prieš įstatymą

Prieš įstatymą visi lygūs“.

- 7 21 straipsnyje nustatyta:

„Diskriminacijos uždraudimas

1. Draudžiama bet kokia diskriminacija, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos.

2. Sutarčių taikymo srityje ir nepažeidžiant konkrečių jų nuostatų draudžiama bet kokia diskriminacija dėl asmens pilietybės“.

2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyva 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą

- 8 15 straipsnyje nustatyta:

„1. Ne vėliau kaip po penkerių gyvenimo metų, ir jei šeimos nariui leidimas gyventi nebuvo suteiktas dėl kitų priežasčių nei šeimos susijungimas, sutuoktinis arba nesusituokęs partneris ir pilnametystės sulaukęs vaikas turi teisę, jei reikia – pagal prašymą, į atskirą leidimą gyventi, nepriklausomą nuo globėjo.

Valstybės narės gali riboti pirmoje pastraipoje nurodyto leidimo gyventi išdavimą sutuoktiniui arba nesusituokusiam partneriui tais atvejais, kai šeimos ryšiai nutrūksta.

2. Valstybės narės atskirą leidimą gyventi gali išduoti suaugusiems vaikams ir tiesiosios aukštutinės giminystės linijos giminėms, kuriems taikoma 4 straipsnio 2 dalis.

3. Atskiras leidimas gyventi, jei reikia pagal prašymą, gali būti išduodamas asmenims, atvykusiems dėl šeimos susijungimo, našlystės, santuokos nutraukimo, gyvenimo skyriumi (separacijos) ar pirmojo giminytės laipsnio tiesiąja aukštutine ar žemutine linija giminių mirties atveju. Valstybės narės numato nuostatas, užtikrinančias atskiro leidimo gyventi suteikimą itin sunkių aplinkybių atveju.

4. Nacionalinė teisė nustato atskiro leidimo gyventi suteikimo ir galiojimo trukmės nustatymo sąlygas“.

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB

9 13 straipsnyje nustatyta:

„Gyvenimo šalyje teisės išlikimas šeimos nariams skyrybų, santuokos anuliavimo ar registruotos partnerystės nutraukimo atvejais

1. <...>

2. Nepažeidžiant antros pastraipos, Sąjungos piliečio išsiskyrimas, santuokos panaikinimas ar jo registruotos partnerystės pagal 2 straipsnio 2 dalies b punktą nutraukimas neturi įtakos jo šeimos narių, kurie nėra valstybės narės piliečiai, jei:

<...>

c) tai [lėmė] ypač sunkios aplinkybės, pvz., smurtas šeimoje, išlaikant santuoką arba registruotą partnerystę, arba

<...>

Prieš įgydami nuolatinio gyvenimo [šalyje] teisę atitinkami asmenys turi įrodyti, kad yra darbuotojai arba savarankiškai dirbantieji arba kad jie turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai ir priimančioje valstybėje narėje turi visavertį sveikatos draudimą arba kad jie yra priimančiojoje valstybėje narėje jau sukurtos šiuos reikalavimus atitinkančio asmens šeimos nariai. <...>“.

3. Šalių argumentai

3.1. X

10 X skundžiasi, kad jam, kaip Sąjungos piliečio sutuoktiniui, buvo nepagrįstai sudarytos nevienodos sąlygos, palyginti su neribotą leidimą gyventi turinčiu

trečiosios šalies piliečiu, be kita ko, kai nebegyvenama kartu dėl smurto santuokoje.

- 11 Iš tikrųjų siekiant išsaugoti teisę gyventi šalyje jam iš esmės keliamas reikalavimas dirbti arba turėti pakankamai pragyvenimo lėšų, nors trečiosios šalies piliečiui toks reikalavimas nekeliamas.
- 12 X tvirtina, kad tokia diskriminacija pažeidžiami Chartijos 20 ir 21 straipsniai.

3.2. Atsakovė

- 13 Šiuo atveju pareiškėjas neįrodo, kuo jo (kaip Europos Sąjungos piliečio šeimos nario) padėtis yra panaši į trečiosios šalies piliečio šeimos nario, kuris turi neribotą teisę gyventi šalyje, padėtį.
- 14 Sąjungos piliečių padėtis negali būti lyginama su trečiųjų šalių piliečių padėtimi. Tas pats pasakytina apie (buvusius) jų šeimos narius.
- 15 Net darant prielaidą, kad lyginamos kategorijos yra panašios, o taip nėra, pareiškėjo nurodytas skirtingas požiūris grindžiamas objektyviu kriterijumi ir jis negali būti laikomas neproporcingu.
- 16 Iš tikrųjų skundžiama teisės akto nuostata, kurioje nustatytas reikalavimas dėl išteklių, į nacionalinę teisę perkeliama Direktyvos 2004/38 nuostatos ir, be kita ko, jos 13 straipsnis.
- 17 Be to, kalbant apie Chartijos 21 straipsnyje įtvirtintą nediskriminavimo principą, šio straipsnio 2 dalis atitinka SESV 18 straipsnio pirmą pastraipą (EB ex 12 straipsnis) (žr. su Pagrindinių teisių chartija susijusius paaiškinimus [OL C 303, 2007, p. 2]). Teisingumo Teismas nusprendė, kad „[š]i nuostata <...> netaikoma galimo nevienodo požiūrio į valstybių narių ir trečiųjų valstybių piliečius atveju“ (2009 m. birželio 4 d. Sprendimo *Vatsouras ir Koupatantze*, C-22/08 ir C-23/08, EU:C:2009:344, 52 punktas). Darytina išvada, kad Chartijos 21 straipsnio 2 dalis taikoma tik tais atvejais, kai valstybės narės pilietis diskriminuojamas kitos valstybės narės piliečių atžvilgiu vien tik dėl jo pilietybės, o šiuo atveju taip nėra. Taigi šiuo atveju negali būti konstatuota jokia diskriminacija Chartijos 21 straipsnio požiūriu.

4. Užsieniečių ginčų tarybos vertinimas

- 18 Užsieniečių ginčų taryba konstatuoja, kad šeimos nariai, kurie patyrė smurtą šeimoje, tikrai yra vertinami skirtingai, atsižvelgiant į tai, ar jie pasinaudojo šeimos susijungimu su Sąjungos piliečiu arba trečiosios šalies piliečiu, kuriam leista gyventi Belgijoje.
- 19 Abiem atvejais asmuo tikrai turi teisę išsaugoti teisę gyventi šalyje nebegyvenant kartu dėl smurto, tačiau skirtingai nuo Sąjungos piliečio šeimos narių, trečiosios

šalies piliečio šeimos nariai, kurie patyrė smurtą, neprivalo pateikti jokių įrodymų, išskyrus smurtinių veiksmų įrodymą.

- 20 Belgijos Konstitucinis Teismas jau nusprendė, kad toks skirtingas Belgijos piliečio šeimos narių ir trečiosios šalies piliečio šeimos narių vertinimas buvo nepagrįstas, pažymėdamas, vis dėlto, kad nagrinėjamos nuostatos „taikomos Belgijos piliečio, kuris nepasinaudojo savo teise laisvai judėti, šeimos nariams. Tokiu atveju Belgijos piliečio šeimos nariams [teisės aktuose nustatytos] sąlygos taikomos remiantis ne Direktyvą 2004/38/EB į nacionalinę teisę perkeliančiomis nuostatomis, bet savarankišku teisės aktų leidėjo sprendimu.“ (2019 m. vasario 7 d. Sprendimas Nr. 17/2019).
- 21 Šioje byloje atsakovė taiko teisės akto nuostatą, kuria į nacionalinę teisę perkeliama direktyvoje numatyta nuostata (Direktyvos 2004/38/EB 13 straipsnio 2 dalis). Ši tvarka skiriasi nuo tos, kuri numatyta kitoje direktyvoje, taikomoje trečiosios šalies piliečio šeimos nariams (Direktyvos 2003/86/EB 15 straipsnis).
- 22 Remiantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija nacionaliniai teismai neturi kompetencijos priimti sprendimo dėl Sąjungos aktų teisėtumo (1987 m. spalio 22 d. Sprendimo *Foto-Frost*, 314/85, EU:C:1987:452, 15 punktas). Todėl Užsieniečių ginčų taryba mano, kad būtina kreiptis į Teisingumo Teismą, siekiant išspręsti klausimą dėl diskriminacijos, kurią lemia Sąjungos teisės aktų leidėjo nustatytas skirtingas dviejų šeimos narių kategorijų, nurodytų dviejuose skirtinguose Sąjungos teisės aktuose, vertinimas.
- 23 Kiekvieną Sąjungos teisės aktą turi būti galima išnagrinėti atsižvelgiant į vienodo požiūrio principą arba nediskriminavimo principą, įtvirtintus Chartijos 20 ir 21 straipsniuose. Jeigu teisės akto neįmanoma aiškinti taip, kad jis atitiktų Sąjungos teisę, jis turi būti pripažintas negaliojančiu ir turi būti netaikomos nacionalinės nuostatos, kuriomis šis aktas įgyvendinamas.
- 24 Galiausiai, kalbant apie atsakovės argumentus, susijusius su Chartijos 21 straipsnio taikymu (žr. 17 punktą), Užsieniečių ginčų taryba mano, kad ji neprivalo dėl jų pateikti pastabų, nes Teisingumo Teismas priims sprendimą dėl Chartijos 20 straipsnio arba 21 straipsnio 1 arba 2 dalies taikymo.
- 25 Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Užsieniečių ginčų taryba mano, kad reikia prašyti Teisingumo Teismo priimti prejudicinį sprendimą dėl atitikties Chartijos 20 ir 21 straipsniams, dėl bendros papildomos sąlygos nustatymo Direktyvos 2004/38/EB 13 straipsnio 2 dalyje, taigi ir dėl šios Sąjungos teisės nuostatos galiojimo.

5. Prejudicinis klausimas

- 26 Užsieniečių ginčų taryba, vadovaudamasi SESV 267 straipsniu, pateikia Teisingumo Teismui šį klausimą:

„Ar 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje 13 straipsnio 2 dalimi pažeidžiami Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 20 ir 21 straipsniai tuo, kad Sąjungos piliečio santuokos nutraukimas, santuokos pripažinimas negaliojančia ar jo registruotos partnerystės pagal 2 straipsnio 2 dalies b punktą nutraukimas neturi įtakos jo šeimos narių, kurie nėra valstybės narės piliečiai, jei tai [lėmė] ypač sunkios aplinkybės, pvz., smurtas šeimoje, išlaikant santuoką arba registruotą partnerystę, tačiau su sąlyga, kad suinteresuotieji asmenys įrodo, kad yra darbuotojai arba savarankiškai dirbantys asmenys arba kad jie turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai ir priimančioje valstybėje narėje turi visavertį sveikatos draudimą arba kad jie yra priimančiojoje valstybėje narėje jau sukurtos šiuos reikalavimus atitinkančio asmens šeimos nariai, nors 2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyvos 2003/86 dėl teisės į šeimos susijungimą 15 straipsnio 3 dalyje, kurioje numatyta tokia pati galimybė išsaugoti teisę gyventi šalyje, pastaroji sąlyga tokiam išsaugojimui nekeliama?“.